

Wpływ stylów wychowania i postaw rodzicielskich na funkcjonowanie dziecka cz. I

Rodzina, socjol. **forma życia zbiorowego**, występująca w zróżnicowanych historycznie i kulturowo formach; jednoznaczne zdefiniowanie rodziny jest sprawą trudną i budzącą kontrowersje.

*Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/> (dostęp: 15.04.2020).

Rodzina jest podstawowym środowiskiem rozwoju dziecka – jego sfery emocjonalnej, społecznej i rozwoju osobowości.

Funkcja wychowawcza rodziny obejmuje postawy i zachowania rodziców w stosunku do siebie jak i swych dzieci, atmosferę emocjonalną i kulturą życia rodzinnego, udział dzieci w wykonywaniu prac na rzecz domu, współpracę rodziny ze szkołą oraz uczestnictwo rodziny w życiu społeczno-kulturalnym kraju.

Instytucje takie jak: **szkoła**, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, ośrodki pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, organizacje pozarządowe pełnią funkcję wspierającą w zakresie wychowania dziecka.

Rodzina rozumiana jako system to złożony zespół elementów, które wspólnie tworzą całość. Jak każdy system, również ten rodzinny dąży nieustannie do stanu homeostazy, czyli równowagi.

W prawidłowo działającym systemie rodzinnym działają poprawne postawy rodzicielskie, warunkują one styl wychowania. Wpływają również na kształtowanie się więzi uczuciowej między jej członkami, od której zależy w znacznej mierze ogólna atmosfera życia rodzinnego. Atmosfera domu rodzinnego wpływa na dzieci w większym stopniu niż bezpośrednio czynione im uwagi.

Ważnym czynnikiem wpływającym na uczucia dzieci jest zachowanie się obojga rodziców w domu. Dziecko bowiem uczy się poprzez obserwację, naśladowictwo, powtarzanie przez dzieci schematów zachowania i postępowania rodziców.

Style wychowania

Styl autorytarny – występuje w rodzinach konserwatywnych, wyraźna dominacja jednego rodzica. Obowiązują sztywne reguły, komunikacja jednotorowa rodzic-dziecko. Dziecko zna zasady panujące w domu, ale często ich nie rozumie.

*M. Całusińska, W. Malinowski, *Trening umiejętności wychowawczych*, Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2012.

Wpływ stylu autorytarnego na rozwój dziecka:

- hamuje rozwój emocjonalny, społeczny, moralny,
- ogranicza samodzielność i inicjatywę dziecka,
- utrudnia określanie własnych zasobów,
- może wywoływać agresję.

W przypadku łagodniejszego wariantu przejawiania stylu autorytarnego wymagania stawiane dziecku są adekwatne do jego możliwości. Taka postawa nie wpływa w sposób destrukcyjny na rozwój dziecka.

Styl demokratyczny – uważany za najkorzystniejszy dla rozwoju osobowości dziecka, dziecko pełnoprawnym członkiem rodziny, zna zakres swoich obowiązków i akceptuje je, nie boi się rozmawiać z rodzicami o problemach. Rodzice częściej tłumaczą i przekonują, niż stosują kary. W trudnych sytuacjach nie rozwiązują problemów dziecka – wskazują drogę i zachęcają do działania.

Wpływ stylu demokratycznego na rozwój dziecka:

- otrzymywanie odpowiedniej ilości wsparcia emocjonalnego,
  - rozwój samodzielności,
  - silna więź dziecko-rodzic,
- przewaga uczuć pozytywnych (zaufanie, sympatia, życzliwość).

Styl liberalny – rodzice uważają, iż dziecku należy stworzyć warunki do niczym nieskrępowanej aktywności. Są wrażliwi na potrzeby dziecka, gotowi na spełnianie każdego ich życzeń. Dzieciom podporządkowują harmonogram dnia, organizację domu. Drastyczne przekroczenie zasad społecznych przekonuje rodziców do kary – najczęściej bardzo łagodnej i nieadekwatnej do przewinienia.

Wpływ stylu liberalnego na rozwój dziecka:

- częste naruszanie norm społecznych (z uwagi na ich nieznamość i brak obowiązków),
  - bunt w przypadku prób ograniczenia woli dziecka,
- dziecko może wyrastać na osobę przeceniającą swoją wartość (egoistyczną, niezdyscyplinowaną, słabo zahartowaną, niezdolną do wysiłku).

W drugiej części artykułu przybliżę Państwu podstawowe podstawy rodzicielskie, które często wynikają z prezentowanych stylów wychowawczych.

Oprac. M. Osińska